

คู่มือ: เส้นทางสู่นวัตกรรมวิจัย (The Innovation Roadmap)

ส่วนที่ 1: บทนำและนิยามใหม่ (Introduction & Definition)

วัตถุประสงค์: เพื่อปรับทัศนคติ (Mindset) ของอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาให้มีความเข้าใจตรงกัน ก่อนเริ่มต้นกระบวนการวิจัย เพื่อให้มั่นใจว่าผลลัพธ์ที่ได้จะไม่ใช่เพียงแค่ “เล่มวิทยานิพนธ์ที่วางบนชั้น” แต่เป็น “นวัตกรรม” ที่นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

1. นิยาม “นวัตกรรมเชิงพื้นที่” (Area-based Innovation)

“นวัตกรรมในสายสังคมศาสตร์ ไม่ใช่สิ่งประดิษฐ์หรือเครื่องจักร แต่คือวิธีการใหม่ที่แก้ปัญหาเดิมให้ดีขึ้น”

1.1 ความหมายในบริบทสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

จากการถอดบทเรียนผู้เชี่ยวชาญ บัณฑิตวิทยาลัยขอานิยาม “นวัตกรรม” ในบริบทของการศึกษาด้านการบริหาร และสังคมศาสตร์ ว่าเป็น “นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation)” หมายถึง การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ในรูปแบบของ:

- **รูปแบบ (Model):** โครงสร้างการทำงานใหม่ที่บูรณาการทฤษฎีเข้ากับการปฏิบัติ
- **ระบบ (System):** ขั้นตอนการทำงานที่ลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพ
- **แนวปฏิบัติ (Guideline) หรือ ชุดวิธีการ (Method):** คู่มือหรือวิธีการที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานแก้ปัญหาหน้างานได้สำเร็จ

1.2 ระดับของผลลัพธ์นวัตกรรม (Levels of Output)

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการควบคุมวิทยานิพนธ์ ได้มีการจำแนกระดับของนวัตกรรมตามระดับการศึกษา ดังนี้

- **ระดับการค้นคว้าอิสระ/ปริญญาโท (แผน ข):** ผลลัพธ์ควรเป็น “แนวทาง (Guideline)” หรือ ชุดวิธีการดำเนินงานใหม่ ที่สามารถนำไปจัดลำดับเป็นขั้นตอนปฏิบัติ (1, 2, 3) ได้ชัดเจน
- **ระดับวิทยานิพนธ์ (แผน ก) / ปริญญาเอก:** ผลลัพธ์ต้องยกระดับเป็น “รูปแบบ (Model)” หรือ “ระบบ (System)” ที่มีความซับซ้อน มีการสังเคราะห์ทฤษฎี และผ่านการตรวจสอบคุณภาพ (Validation) จากผู้เชี่ยวชาญหรือการทดลองใช้เบื้องต้น

1.3 ข้อแตกต่าง: “นวัตกรรม” vs “องค์ความรู้ใหม่”

นักศึกษาต้องแยกแยะให้ได้ก่อนเริ่มหัวข้อวิจัย:

- **องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge):** มุ่งเน้นการอธิบายปรากฏการณ์ เปรียบเทียบ หรือหาปัจจัย (เช่น การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็น การหาปัจจัยเชิงสาเหตุ) -> ผลลัพธ์คือ “ความเข้าใจ”

- **นวัตกรรม (Innovation):** มุ่งเน้นการสร้าง “เครื่องมือ/วิธีการ” เพื่อแก้ปัญหา -> ผลลัพธ์คือ “ประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น” (เช่น การพัฒนารูปแบบการสอน ระบบการบริหารงานแบบใหม่)

2. แนวคิด “Routine to Research” (จากงานประจำสู่งานวิจัย)

“เปลี่ยนปัญหาหน้างาน (Pain Points) ให้เป็นโอกาสทางนวัตกรรม”

2.1 เปลี่ยนจุดโฟกัส (Shift the Focus)

กุญแจสำคัญของความสำเร็จจากสถิติ KM ของมหาวิทยาลัยพบว่า งานวิจัยที่มีผลกระทบสูงต้องเปลี่ยนแหล่งที่มาของโจทย์:

- **✗ หลีกเลี่ยง:** การตั้งโจทย์จาก “ความเชี่ยวชาญส่วนตัวของอาจารย์” หรือ “ความสนใจลอย ๆ ของนักศึกษา” (Teacher-centric)

- **✓ ต้องทำ:** การตั้งโจทย์จาก “ความต้องการจริงของลูกค้าตัวจริง (ชุมชน/พื้นที่/หน่วยงาน)” (Demand-driven)

2.2 เทคนิคการหาโจทย์จากหน้างาน (Practical Techniques)

อาจารย์สามารถแนะนำให้นักศึกษาใช้ 3 แนวทางนี้ในการค้นหา “Pain Points” เพื่อนำมาทำวิจัย:

แนวทางที่ 1: การสำรวจช่องว่าง (Gap Analysis)

- ให้นักศึกษาตรวจสอบ “รายงานประจำปี (Annual Report)” ของหน่วยงานเป้าหมาย หรือ โรงเรียนที่ทำงานอยู่

- ค้นหาตัวชี้วัด (KPI) หรือมาตรฐาน (เช่น มาตรฐาน สกอ. มาตรฐานหลักสูตร) ที่หน่วยงาน “ยังทำไม่ถึงเป้า”

- ตัวอย่าง: “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานี้ต่ำกว่าเกณฑ์มา 3 ปีซ้อน” -> นี่คือโจทย์วิจัยเพื่อสร้าง นวัตกรรมการสอน

แนวทางที่ 2: ฟังเสียงผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Listening)

- ใช้คำถามเจาะลึกกับผู้ปฏิบัติงานจริง เช่น “มีเรื่องใดที่ทำแล้วยังไม่ได้มาตรฐาน?” หรือ “ท่านต้องการพัฒนางานในความรับผิดชอบเรื่องใดเร่งด่วนที่สุด?”

- ใช้แบบสอบถาม Checklist เพื่อครอบคลุมประเด็นปัญหาให้ชัดเจน

แนวทางที่ 3: ถอดบทเรียนจากงานประจำ (Daily Routine Breakdown)

- ให้นักศึกษาสังเกตปัญหาที่เจอในกิจวัตรประจำวัน (Routine)
- นำ “ศาสตร์ที่เรียน” (เช่น บริหารการศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์) มาจับกับ “งานที่ทำ” และ มองหา “ช่องว่าง”

- สูตรสำเร็จ: งานที่ทำ (Routine) + ปัญหาที่เจอ (Gap) + ศาสตร์ที่เรียน (Theory) = หัวข้อวิจัยนวัตกรรม

สรุป: สิ่งที่ต้องมีก่อนเริ่มบทที่ 1 (Pre-Research Checklist) ก่อนอนุมัติหัวข้อ อาจารย์และนักศึกษาต้องตอบคำถาม 3 ข้อนี้ให้ได้:

1. [] โจทย์นี้มาจาก “ปัญหาหน้างานจริง” หรือ “ความต้องการของพื้นที่” ใช่หรือไม่?
2. [] ปลายทางของงานวิจัยนี้จะออกมาเป็น “รูปแบบ/กระบวนการ (Model/Process)” ใช่หรือไม่?
3. [] มีหน่วยงานหรือกลุ่มเป้าหมายที่รอใช้ประโยชน์จากผลงานนี้จริงหรือไม่?

ส่วนที่ 2: การค้นหาและคัดกรองโจทย์ (Discovery & Screening Guidelines)

วัตถุประสงค์: เพื่อสร้างกระบวนการที่เป็นระบบในการระบุโอกาสทางนวัตกรรมจากโจทย์ในพื้นที่ แก้ไขปัญหาความไม่ชัดเจน และเพื่อให้มั่นใจว่าหัวข้อวิจัยที่อนุมัตินั้นมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นนวัตกรรมได้จริง

3. แหล่งที่มาของโจทย์คุณภาพ (Sourcing Strategy)

“เปลี่ยนจากโจทย์ที่ ‘อาจารย์อยากทำ’ เป็นโจทย์ที่ ‘พื้นที่อยากได้’”

เพื่อให้ได้นวัตกรรมวิจัยเชิงพื้นที่ (Area-based Innovation) ที่มีคุณภาพ คณาจารย์ควรแนะนำให้
นักศึกษาใช้ 3 แนวทางหลัก (Triangulation Sourcing) ในการค้นหาโจทย์ ดังนี้:

3.1 การสำรวจปัญหาหน้างานจริง (Problem-based Sourcing)

เน้นหลักการ **“Routine to Research”** คือการนำงานประจำมาทำเป็นวิจัย,

- **วิธีการ:** ให้นักศึกษาถอดบทเรียนจากกิจกรรมประจำวันหรือปัญหาในที่ทำงานจริง โดยตั้งคำถามว่า “มีเรื่องใดที่ทำแล้วยังไม่ได้มาตรฐาน?” หรือ “มีขั้นตอนใดที่ทำแล้วเกิดความล่าช้า/ผิดพลาดบ่อยครั้ง?”
- **ตัวอย่าง:** ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ปัญหาในกระบวนการสอบสวนที่ไม่ทันต่อเหตุการณ์ หรือปัญหาความล่าช้าในการให้บริการประชาชนของหน่วยงานท้องถิ่น

3.2 การวิเคราะห์ช่องว่างจากข้อมูลทุติยภูมิ (Gap Analysis via Secondary Data)

เน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ยืนยันปัญหา ไม่ใช่ความรู้สึกส่วนตัว

- **วิธีการ:** ให้นักศึกษาตรวจสอบ “รายงานประจำปี (Annual Report)” หรือผลการประเมินคุณภาพของหน่วยงานเป้าหมาย เพื่อค้นหาตัวชี้วัด (KPI) ที่ **“ไม่บรรลุเป้าหมาย”**
- **ตัวอย่าง:** ตรวจสอบมาตรฐาน สกอ. หรือมาตรฐานหลักสูตร ว่ามีข้อใดที่โรงเรียนหรือหน่วยงานยังทำไม่ถึงเกณฑ์ แล้วหยิบข้อนั้นมาเป็น “Gap” เพื่อสร้างนวัตกรรมไปปิดช่องว่างนั้น

3.3 ความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Alignment)

เพื่อให้งานวิจัยมีผลกระทบ (Impact) ในวงกว้างและขอทุนสนับสนุนได้ง่าย

- **แนวทาง:** หัวข้อวิจัยต้องมีความเชื่อมโยงกับ **“ยุทธศาสตร์จังหวัด”** หรือ **“นโยบายระดับประเทศ”**

- การตรวจสอบ: นักศึกษาต้องระบุได้ว่า “นวัตกรรมที่จะสร้างขึ้น” ไปตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ข้อใดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน

4. เช็คลิสต์คัดกรองนวัตกรรม (Innovation Opportunity Checklist)

“เครื่องมือสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อการตัดสินใจอนุมัติหัวข้อ (Go / No-Go Decision)”

ก่อนการอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ (Topic Approval) ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาใช้แบบประเมินนี้ตรวจสอบร่วมกัน หากทำเครื่องหมาย [/] ไข่ ครบทุกข้อ หรือได้คะแนนในระดับสูง จึงจะถือว่าหัวข้อนั้นมีศักยภาพเป็น "นวัตกรรม" (Innovation Track)

เกณฑ์การประเมิน (Assessment Criteria)	คำถามเพื่อการตรวจสอบ (Key Checkpoints)	ผลการประเมิน
1. ความต้องการที่แท้จริง (Real Demand)	โจทย์นี้มาจาก “ปัญหาจริงของผู้ใช้งาน (Users)” หรือชุมชนในพื้นที่ ไข่หรือไม่? (ไม่ใช่โจทย์ที่ตั้งขึ้นเองโดยไม่มีบริบทรองรับ)	[] ไข่ [] ไม่ใช่
2. การรับรองการใช้ประโยชน์ (Endorsement)	มี “หน่วยงานภายนอก” (เช่น โรงเรียน อบต. บริษัท) ที่พร้อมจะลงนามรับรองการนำผลงานไปใช้ หรือร่วมดำเนินการ (Co-creation) หรือไม่?	[] มี [] ไม่มี
3. ระดับของผลลัพธ์ (Output Level)	ผลลัพธ์สุดท้ายจะถูกพัฒนาจนถึงขั้น: • ป.โท/IS: เป็น “แนวทาง (Guideline)” หรือ “คู่มือปฏิบัติงาน” ที่ชัดเจน • ป.เอก/Thesis: เป็น “รูปแบบ (Model)” หรือ “ระบบ (System)” ไข่หรือไม่? (ไม่ใช่แค่ความเข้าใจหรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบายกว้างๆ)	[] ไข่ [] ไม่ใช่
4. ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology Rigor)	กระบวนการวิจัยมีความรัดกุมเพียงพอที่จะได้รับการยอมรับเพื่อ “ตีพิมพ์ในระดับชาติ/นานาชาติ” ได้หรือไม่? (มีการวิเคราะห์ตัวแปรที่ถูกต้องและใช้เครื่องมือมาตรฐาน)	[] ไข่ [] ไม่ใช่
5. การปิดช่องว่างปัญหา (Gap Closing)	นวัตกรรมที่สร้างขึ้นสามารถระบุได้ชัดเจนว่าจะไป “ปิดช่องว่าง (Gap)” หรือแก้ปัญหาคัดขาดของกระบวนการทำงานเดิม? (Identify Pain Point & Solution Fit)	[] ชัดเจน [] ไม่ชัดเจน
6. ความเป็นไปได้ (Feasibility)	นักศึกษามีทักษะพื้นฐานและมี “เครื่องมือ/เทคโนโลยี” รองรับ การสร้างต้นแบบ (Prototype) หรือคู่มือ ให้สำเร็จภายในเวลาที่กำหนดหรือไม่?	[] เป็นไปได้ [] เป็นไปไม่ได้

เกณฑ์การตัดสินใจ (Decision Rule):

- ผ่าน (Approved as Innovation): หากตอบว่า “ใช่” ครบทุกข้อ หรือขาดไม่เกิน 1 ข้อ (โดยข้อ 1 และ 3 เป็นข้อบังคับที่ต้องมี)
- ปรับปรุง (Revise): หากขาดองค์ประกอบสำคัญ เช่น ขาดหน่วยงานรองรับ (ข้อ 2) หรือผลลัพธ์ยังไม่เป็น Model/Guideline (ข้อ 3) ให้กลับไปทบทวนวรรณกรรมหรือลงพื้นที่สำรวจใหม่

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับอาจารย์ (Pro Tips from KM):

- การแยกแยะ: หากชื่อหัวข้อเป็นลักษณะ “การศึกษาปัจจัย...” หรือ “การเปรียบเทียบ...” มักจะได้ผลลัพธ์เป็น *องค์ความรู้ (Knowledge)* แต่ถ้าชื่อหัวข้อเป็น “การพัฒนา...” “การสร้างรูปแบบ...” หรือ “การสร้างระบบ...” มักจะได้ผลลัพธ์เป็น *นวัตกรรม (Innovation)*
- ความชัดเจน: สำหรับระดับปริญญาโท (IS/แผน ข) ผลลัพธ์ที่เป็น “แนวทาง (Guideline)” ต้องสามารถระบุเป็นขั้นตอนการปฏิบัติได้ (Step 1, 2, 3) เพื่อให้ผู้อื่นนำไปทำตามได้ทันที

ส่วนที่ 3: เทคโนโลยีและมาตรฐานการใช้ AI (AI Tools & Governance)

วัตถุประสงค์: เพื่อแนะนำแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการลดระยะเวลาการทำงานวิจัย (Sprint) และเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นคว้า ภายใต้กรอบจริยธรรมที่เข้มงวด โดยยึดหลักการ “มนุษย์ต้องอยู่เหนือ AI (Human-in-the-loop)” คือใช้อาจารย์และนักศึกษาเป็นผู้ควบคุม ตรวจสอบ และสังเคราะห์สุดท้ายเสมอ

5. แนะนำชุดเครื่องมือ (The AI Tech Stack)

“ใช้เครื่องมือให้ถูกงาน เพื่อเปลี่ยนงานหนักให้เป็นงานเบา”

จากการถอดบทเรียนการใช้งานจริงของคณาจารย์และนักศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยขอแนะนำชุดเครื่องมือมาตรฐาน (Standard Toolset) แยกตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้:

5.1 ขั้นตอนการทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

เป้าหมาย: เพื่อสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปประเด็น และหาช่องว่างขององค์ความรู้ (Research Gap)

- **Scopus AI:** เครื่องมือแนะนำอันดับแรกสำหรับงานวิจัยระดับสากล ช่วยสรุปเนื้อหาจากฐานข้อมูล Scopus ที่มีความน่าเชื่อถือสูง และเชื่อมโยงไปยังเอกสารต้นฉบับได้โดยตรง ลดปัญหาการอ้างอิงผิดพลาด
- **Perplexity & Gemini:** เหมาะสำหรับการค้นหาข้อมูลกว้างๆ เพื่อตั้งต้นความคิด (Ideation) หรือหาคำจำกัดความของตัวแปร โดย **Gemini (Google)** มีจุดเด่นในการสืบค้นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

- **Kimi:** เครื่องมือแนะนำสำหรับ **นักศึกษาจีน** หรือการสืบค้นข้อมูลฝั่งเอเชียตะวันออก เนื่องจากมีประสิทธิภาพสูงในการประมวลผลภาษาจีนและเชื่อมโยงบริบทในพื้นที่ได้ดี

5.2 ขั้นตอนการเขียนและปรับปรุงภาษา (Writing & Editing)

เป้าหมาย: เพื่อยกระดับภาษาเขียนให้เป็นวิชาการ (Academic Tone) และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

- **Grammarly:** ใช้สำหรับตรวจสอบความถูกต้องของไวยากรณ์ (Grammar) โครงสร้างประโยค และการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้เหมาะสม

- **QuillBot:** ใช้สำหรับช่วยเกลาสำนวน (Paraphrasing) หรือปรับเปลี่ยนรูปประโยคเพื่อลดความซ้ำซ้อนของคำ แต่ต้องระวังไม่ให้ความหมายผิดเพี้ยนไปจากเดิม

- **NotebookLM:** ใช้สำหรับการสรุปเนื้อหาจากไฟล์งานจำนวนมาก (เช่น PDF หลายฉบับ) เพื่อช่วยในการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างรวดเร็ว

5.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

เป้าหมาย: เพื่อช่วยเขียนสูตร คำนวณเบื้องต้น และตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล

- **Excel AI / Google Sheets AI:** ใช้พีเจเจอร์ AI ในการช่วยเขียนสูตรคำนวณที่ซับซ้อน (Formula Generation) หรือสั่งให้ค้นหาค่าความผิดปกติ (Outliers) ของข้อมูลดิบ

- **ChatGPT (Data Analysis):** ใช้ช่วยเขียนโค้ด (Coding) สำหรับโปรแกรมสถิติ หรือขอคำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการรันสถิติ (เช่น Syntax ของ SPSS) แต่ **ห้าม** โยนข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลความลับขององค์กรลงไปวิเคราะห์โดยตรง

5.4 ขั้นตอนการนำเสนอผลในบทที่ 5 (Visualization)

เป้าหมาย: เพื่อสร้าง “ภาพจำลองนวัตกรรม” ให้เห็นเป็นรูปธรรม

- **Image Generation AI:** ใช้สร้างภาพประกอบ โมเดลจำลอง หรือแผนภาพกระบวนการ (Process Flowchart) ในบทสรุปผลการวิจัย เพื่อให้นวัตกรรมที่ค้นพบมีความชัดเจน สวยงาม และดูเป็นมืออาชีพ (Professional Look) แทนการวาดด้วยมือหรือใช้รูปทรงพื้นฐาน

6. มาตรการควบคุมและจริยธรรม (AI Governance: Human-in-the-loop)

“AI เป็นเพียงผู้ช่วย ไม่ใช่ผู้สร้างผลงาน (Co-pilot, not the Pilot)”

เพื่อรักษาคุณภาพทางวิชาการและป้องกันปัญหาการลอกเลียนวรรณกรรม (Plagiarism) บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด **กฎเหล็ก 3 ข้อ** ที่นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด:

กฎข้อที่ 1: ตรวจสอบต้นฉบับ 100% (Reference Check 100%)

- **หลักการ:** ห้ามเชื่อข้อมูลที่ AI สรุปมาให้ทันที เนื่องจาก AI อาจเกิดอาการ “หลอนข้อมูล” (Hallucination) หรือสร้างแหล่งอ้างอิงเท็จ

- **แนวปฏิบัติ:**

✓ เมื่อ AI แนะนำบทความหรือทฤษฎีใด นักศึกษาต้องนำชื่อเรื่องไปค้นหาในห้องสมุดหรือฐานข้อมูลจริง

✓ ต้องดาวน์โหลดและอ่านเอกสารต้นฉบับ (Original Paper) เพื่อยืนยันว่าเนื้อหานั้นมีอยู่จริง และผู้แต่งเขียนไว้เช่นนั้นจริง

✓ คำถามตรวจสอบ: “เล่มจริงอยู่ที่ไหน?” “ทฤษฎีนี้ใครเป็นคนพูดคนแรก?”

กฎข้อที่ 2: ห้ามคัดลอกวาง (No Copy-Paste)

- **หลักการ:** การนำข้อความที่ AI เจนเนอเรทมาวางในวิทยานิพนธ์ทั้งดุ้น ถือเป็น การผิดจริยธรรมร้ายแรง

- **แนวปฏิบัติ:**

✓ ใช้ AI เพื่อทำความเข้าใจโครงสร้าง หรือหาไอเดียในการเขียนเท่านั้น

✓ นักศึกษาต้อง “สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง (Re-synthesis)” โดยใช้สำนวนภาษาและความเข้าใจของตนเองในการเรียบเรียง

✓ ผลงานต้องผ่านการตรวจสอบจากโปรแกรม Turnitin หรือ อักษรวิสุทธิ์ ตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

กฎข้อที่ 3: ความโปร่งใสในการใช้งาน (Transparency)

- **หลักการ:** การใช้ AI ต้องเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจและความรับผิดชอบทางวิชาการ

- **แนวปฏิบัติ:**

✓ นักศึกษาต้องระบุการใช้ AI ลงใน “แบบฟอร์มประกาศการใช้ AI (Declaration Form)” ที่แนบมากับเล่มวิทยานิพนธ์

✓ ในแบบฟอร์มต้องระบุรายละเอียด:

1. รายชื่อเครื่องมือที่ใช้ (เช่น ใช้ ChatGPT ช่วยร่างโครงร่าง ใช้ Grammarly ตรวจสอบคำผิด)
2. ส่วนของเนื้อหาที่ใช้เครื่องมือช่วย
3. คำรับรองว่าได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยตนเองแล้ว

บทสรุปสำหรับส่วนที่ 3: การใช้เครื่องมือตาม Tech Stack ที่แนะนำ ภายใต้การกำกับดูแลตาม **กฎเหล็ก 3 ข้อ** จะช่วยให้นักศึกษาสามารถผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพสูงได้รวดเร็วขึ้น (Sprint) โดยไม่ละเลยความถูกต้องทางวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างนวัตกรรมที่น่าเชื่อถือในระดับสากล

ส่วนที่ 4: การส่งมอบและสร้างผลกระทบ (Output & Deployment)

วัตถุประสงค์: เพื่อผลักดันงานวิจัยจาก “ชั้นหิ้ง” (Shelf) สู่ “การใช้จริง” (Real-world Application) โดยเน้นการส่งมอบคุณค่าที่แก้ปัญหาท้องถิ่น (Local) แต่มีมาตรฐานสูงพอที่จะได้รับการยอมรับในระดับสากล (Global)

7. สิ่งที่ต้องมีในบทที่ 5 (The Visual Deliverable)

“ภาพหนึ่งภาพแทนคำนับพัน: เปลี่ยนตัวหนังสือให้เป็นโมเดลที่จับต้องได้”

จากการถอดบทเรียนพบว่า ปัจจัยความสำเร็จสำคัญที่ทำให้งานวิจัยได้รับการยอมรับและตีพิมพ์ได้คือการนำเสนอ “ภาพนวัตกรรม” ที่ชัดเจนในบทสรุปผลการวิจัย (บทที่ 5) โดยมีแนวปฏิบัติละเอียดดังนี้:

7.1 รูปแบบผลลัพธ์ตามระดับการศึกษา (Output Definition)

ต้องระบุให้ชัดเจนว่าภาพที่นำเสนอคืออะไร โดยอิงตามมาตรฐานบัณฑิตวิทยาลัย:

- สำหรับปริญญาโท / การค้นคว้าอิสระ (IS): ผลลัพธ์คือ “แนวทาง (Guideline)” หรือ “คู่มือปฏิบัติ (Manual)”

✓ **ลักษณะภาพ:** เป็นแผนผังลำดับขั้นตอน (Flowchart) ที่แสดง Step 1, 2, 3 ให้เห็นว่าผู้ปฏิบัติงานต้องทำอะไรก่อน-หลัง เพื่อแก้ปัญหาหน้างาน

- สำหรับปริญญาเอก / วิทยานิพนธ์ (Thesis): ผลลัพธ์คือ “รูปแบบ (Model)” หรือ “ระบบ (System)”

✓ **ลักษณะภาพ:** เป็นแผนภาพเชิงระบบ (System Diagram) ที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ (Input -> Process -> Output -> Feedback) ที่มีความซับซ้อนและผ่านการสังเคราะห์ทฤษฎี

7.2 องค์ประกอบของ “ภาพโมเดลนวัตกรรม” (Model Visualization Components)

ภาพประกอบในบทที่ 5 ที่ดี ต้องตอบคำถามได้ครบถ้วนในหน้าเดียว (One-page Summary) โดยควรประกอบด้วย:

1. **Input (ปัจจัยนำเข้า):** ปัญหาหรือทรัพยากรตั้งต้นคืออะไร?

2. **Process (กระบวนการใหม่):** “จุดคานงัด” หรือวิธีการใหม่ที่งานวิจัยสร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหา (ส่วนนี้คือหัวใจของนวัตกรรม)

3. **Output (ผลลัพธ์):** สิ่งที่เกิดขึ้นทันทีหลังใช้กระบวนการ

4. **Outcome/Impact (ผลกระทบ):** ประโยชน์ระยะยาวต่อชุมชนหรือสังคม

7.3 การใช้ AI ช่วยสร้างภาพประกอบ (AI-Assisted Visualization)

เพื่อยกระดับความสวยงามและความเป็นมืออาชีพ (Professional Look) แทนการวาดด้วยรูปทรงพื้นฐาน แนะนำให้นักศึกษาใช้เครื่องมือดังนี้

- **เครื่องมือ:** Image Generation AI (เช่น พีเจอร์สร้างภาพใน Canva Pro, Dall-E, หรือ Midjourney)
- **วิธีการ:** ใช้ AI สร้าง “Concept Art” หรือไอคอนประกอบโมเดลที่น่าสนใจ แต่ **ห้าม** ให้ AI วาดแผนผังความสัมพันธ์ (Logic Flow) เองทั้งหมด นักศึกษาต้องเป็นผู้วาดเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (Lines & Arrows) ด้วยตนเองเพื่อให้ตรรกะถูกต้อง
- **ข้อควรระวัง:** ต้องระบุได้ภาพหรือในบรรณานุกรมว่า “ภาพประกอบส่วนหนึ่งสร้างสรรค์ด้วย AI [ระบุชื่อโปรแกรม]” เพื่อความโปร่งใสทางจริยธรรม

8. การนำไปใช้ประโยชน์ (Deployment Package)

“วิทยานิพนธ์คือเล่มวิชาการ แต่ *Deployment Package* คือคู่มือเพื่อการเปลี่ยนแปลง”

เพื่อให้งานวิจัยถือเป็น “นวัตกรรมเชิงพื้นที่” อย่างสมบูรณ์ นักศึกษาต้องส่งมอบ “ชุดเอกสารเพื่อการนำไปใช้ (Deployment Package)” ควบคู่กับเล่มวิทยานิพนธ์ ดังนี้:

8.1 คู่มือการใช้งานฉบับย่อ (User Manual / Handbook)

เล่มวิทยานิพนธ์หนา 200 หน้า มักไม่ถูกเปิดอ่านโดยผู้ใช้งานจริง ดังนั้นต้องมีการ “แปลงร่าง” งานวิจัย

- **กลุ่มเป้าหมาย:** ชาวบ้าน ครู เจ้าหน้าที่ อบต. หรือผู้ปฏิบัติงานหน้างาน
- **รูปแบบ:** หนังสือเล่มเล็ก (Pocket Book) แผ่นพับ หรือ E-book ที่ใช้ภาษาชาวบ้าน เข้าใจง่าย
- **เนื้อหาภายใน:**
 - ✓ **How-to:** ขั้นตอนการปฏิบัติตามนวัตกรรม (Step-by-step) เช่น “5 ขั้นตอนการจัดการขยะในชุมชน” หรือ “คู่มือครูสำหรับการสอนแบบใหม่”
 - ✓ **Do & Don't:** ข้อควรระวังและข้อแนะนำจากผลการวิจัย
 - ✓ **Checklist:** แบบฟอร์มให้ผู้เข้าไปตั้งตรวจสอบการทำงาน

8.2 ใบรับรองการใช้ประโยชน์ (Endorsement Letter)

หลักฐานเชิงประจักษ์ที่สำคัญที่สุด เพื่อยืนยันว่านวัตกรรมนี้ “ขายได้จริง” หรือ “ใช้ได้จริง”

- **ผู้ลงนาม:** ผู้บริหารของหน่วยงานเจ้าของปัญหา (เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน นายก อบต. เจ้าของวิสาหกิจชุมชน) ที่ระบุไว้ตั้งแต่ขั้นตอนการหาโจทย์ (Discovery)
- **เนื้อหาในใบรับรอง:** ต้องระบุสาระสำคัญว่า “หน่วยงานได้นำนวัตกรรม [ชื่อผลงาน] ของนักศึกษา ไปทดลองใช้หรือใช้งานจริงในการแก้ปัญหา [ระบุปัญหา] และเกิดผลลัพธ์ในทางที่ดีขึ้น”
- **ความสำคัญ:** เอกสารนี้จะถูกใช้เป็นหลักฐานประกอบการประเมินคุณภาพการศึกษา (EdPEX) หมวด 7.1 (ผลลัพธ์ด้านผลิตภัณฑ์และกระบวนการ)

8.3 กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี (Knowledge Transfer Activity)

(ส่วนเสริมเพื่อความบันเทิง)

- หากเป็นไปได้ ให้นักศึกษาจัดกิจกรรม **Workshop** หรือการอบรมสั้น ๆ ให้กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสาธิตวิธีการใช้นวัตกรรม
- บันทึกภาพกิจกรรมและแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม แนบไว้ในภาคผนวก เพื่อแสดงถึงการนำลงสู่การปฏิบัติจริง (Deployment)

บทสรุป: เช็คลิสต์ก่อนส่งเล่มสมบูรณ์ (Final Submission Checklist)

อาจารย์ที่ปรึกษาควรใช้ตารางนี้ตรวจสอบก่อนลงนามอนุมัติจบการศึกษา:

รายการตรวจสอบ (Deliverables Checklist)	ผลการตรวจสอบ
1. ภาพโมเดลนวัตกรรม (Chapter 5) มีแผนภาพสรุปกระบวนการที่ชัดเจน สวยงาม เข้าใจง่าย ในบทที่ 5 หรือไม่?	☐ มี / ชัดเจน ☐ ไม่มี / ต้องปรับปรุง
2. คู่มือการใช้งาน (User Manual) มีคู่มือฉบับย่อ (แยกจากเล่มวิทยานิพนธ์) ที่ภาษาอ่านง่ายสำหรับผู้ใช้งานจริงหรือไม่?	☐ มี ☐ ไม่มี
3. ใบรับรองการใช้ประโยชน์ (Endorsement) มีหนังสือรับรองจากหน่วยงานภายนอกว่าได้นำผลงานไปใช้จริงหรือไม่?	☐ มี ☐ ไม่มี
4. ศักยภาพการตีพิมพ์ (Global Potential) ระเบียบวิธีวิจัยรัดกุมพอที่จะดัดแปลงไปตีพิมพ์ในวารสารวิชาการได้หรือไม่?	☐ ได้ ☐ ไม่ได้

ภาคผนวก (Appendix)

เครื่องมือสนับสนุนการบริหารจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่และนวัตกรรม
(Area-based R&I Support Tools)

ภาคผนวก ก: แบบฟอร์ม Innovation Checklist
(สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาใช้ประเมินหัวข้อวิทยานิพนธ์)

ชื่อแบบฟอร์ม: แบบประเมินศักยภาพโจทย์วิทยานิพนธ์เพื่อพัฒนานวัตกรรม (Innovation Opportunity Checklist)

รหัสเอกสาร: KM-R&I-01

วัตถุประสงค์: เพื่อใช้คัดกรองหัวข้อวิจัยในระยะต้นน้ำ (Discovery Phase) ว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่และมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นนวัตกรรมได้จริงตามเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อนักศึกษา	รหัส
หลักสูตร/สาขาวิชา	
หัวข้อวิทยานิพนธ์ (ร่าง)	

เกณฑ์การพิจารณา (Innovation Criteria) (โปรดทำเครื่องหมาย ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง)

ประเด็นพิจารณา	รายละเอียดการตรวจสอบ	ผลการประเมิน
1. แหล่งที่มาของ โจทย์	โจทย์วิจัยมาจาก “ปัญหาหน้างานจริง (Routine to Research)” หรือความต้องการของชุมชน/หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ใช่หรือไม่? (ต้องไม่ใช่โจทย์ที่อาจารย์หรือนักศึกษาคิดขึ้นเองโดยไม่มีบริบทรองรับ)	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
2. ความ สอดคล้องเชิง ยุทธศาสตร์	หัวข้อวิจัยมีความสอดคล้องกับ “ยุทธศาสตร์จังหวัด” หรือนโยบายการพัฒนาประเทศ หรือไม่?	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
3. การรับรองการ ใช้ประโยชน์	มี “หน่วยงานภายนอก” (เช่น โรงเรียน อบต. วิสาหกิจชุมชน) ที่พร้อมลงนามรับรองการนำผลงานไปใช้ หรือร่วมดำเนินการ (Co-creation) หรือไม่?	☐ มี ☐ ไม่มี
4. ระดับของ ผลลัพธ์	ผลลัพธ์สุดท้ายจะพัฒนาไปถึงขั้น: • บ.โท/IS: ได้ “แนวทาง/คู่มือ (Guideline)” ที่ชัดเจน • บ.เอก/Thesis: ได้ “รูปแบบ (Model)” หรือ “ระบบ (System)” ใช่หรือไม่? (ไม่ใช่เพียงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายกว้าง ๆ)	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
5. การปิดช่องว่าง ปัญหา	สามารถระบุ “ช่องว่าง (Gap)” ของกระบวนการทำงานเดิมได้ชัดเจน และยืนยันได้ว่านวัตกรรมที่จะสร้างจะไปปิดช่องว่างนั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพได้จริง?	☐ ชัดเจน ☐ ไม่ชัดเจน

ประเด็นพิจารณา	รายละเอียดการตรวจสอบ	ผลการประเมิน
6. ความเป็นไปได้	นักศึกษามีทักษะพื้นฐานสอดคล้องกับโจทย์ และมีเทคโนโลยี/เครื่องมือรองรับการสร้างต้นแบบ (Prototype) ภายในเวลาที่กำหนดหรือไม่?	☐ เป็นไปได้ ☐ เป็นไปไม่ได้

สรุปผลการพิจารณา (Decision)

อนุมัติ (Approved as Innovation Track): ผ่านเกณฑ์ข้อ 1, 3, 4 และข้ออื่นๆ รวมแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ข้อ

อนุมัติแบบมีเงื่อนไข (Approved with Conditions): ให้ปรับปรุงประเด็น

.....

.....

.....

ไม่ผ่าน (Revise): เนื่องจากโจทย์ยังไม่สะท้อนปัญหาจริง หรือขาดผู้ใช้ประโยชน์ (ให้กลับไปสำรวจพื้นที่ใหม่)

ลงชื่อ (อาจารย์ที่ปรึกษา) วันที่/...../.....

ภาคผนวก ข: แบบฟอร์มประกาศการใช้ AI
(สำหรับนักศึกษาชั้นรับรองแบบในเล่มวิทยานิพนธ์)

ชื่อแบบฟอร์ม: ประกาศการใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ในงานวิจัย (AI Usage Declaration Form)

รหัสเอกสาร: KM-R&I-02

วัตถุประสงค์: เพื่อแสดงความโปร่งใส (Transparency) และรับรองจริยธรรมการวิจัยตามหลักการ Human-in-the-loop

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว): ขอรับรองว่าในการจัดทำวิทยานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ได้มีการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อสนับสนุนการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้:

1. รายการเครื่องมือที่ใช้ (AI Tools Inventory) (โปรดระบุชื่อเครื่องมือและวัตถุประสงค์การใช้ตามความเป็นจริง)

ขั้นตอนการวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ (ระบุชื่อเครื่องมือ)	รายละเอียดการใช้งาน
1. ทบทวนวรรณกรรม		
2. การเขียนและภาษา		
3. การวิเคราะห์ข้อมูล		
4. การนำเสนอผล (บทที่ 5)		

2. คำรับรองจริยธรรม (Ethical Declaration), ข้าพเจ้าขอให้คำมั่นสัญญาและรับรองการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ดังนี้:

การตรวจสอบต้นฉบับ (Verification): ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและแหล่งอ้างอิงที่ AI แนะนำ โดยการกลับไปอ่านเอกสารต้นฉบับ (Original Paper) ด้วยตนเองแล้ว 100% ไม่ได้อ้างอิงข้อมูลเท็จ (Hallucination)

การสังเคราะห์ด้วยตนเอง (No Copy-Paste): ข้าพเจ้าใช้ AI เป็นเพียงเครื่องมือช่วยคิดและขัดเกลาสำนวนเท่านั้น เนื้อหาหลักและการวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นความคิดของข้าพเจ้าเอง ไม่ได้คัดลอกข้อความจาก AI มาวางโดยปราศจากการเรียบเรียงใหม่

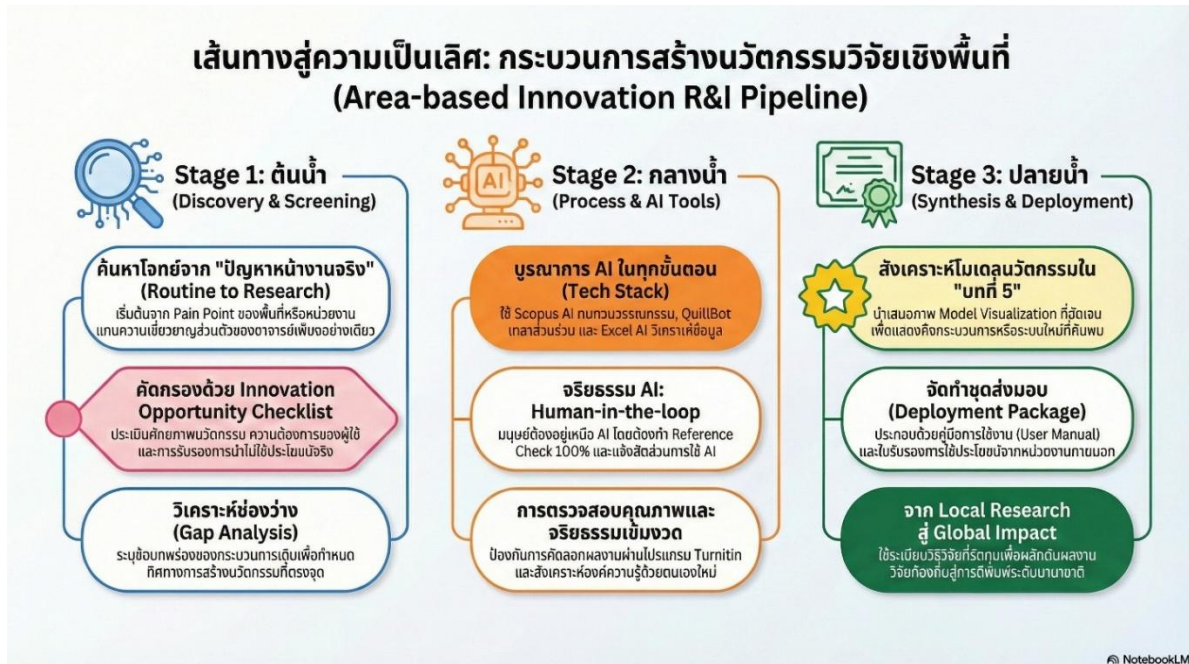
ความรับผิดชอบ (Accountability): ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเนื้อหาทั้งหมดในเล่มวิทยานิพนธ์นี้ แต่เพียงผู้เดียว

ลงชื่อ (นักศึกษา) วันที่/...../.....

ภาคผนวก ค: ตัวอย่าง Flowchart การวิจัยนวัตกรรม
(Standard Operating Procedure - SOP Flowchart)

ชื่อแผนผัง: กระบวนการสร้างนวัตกรรมวิจัยเชิงพื้นที่ (Area-based Innovation R&I Pipeline)

วัตถุประสงค์: แสดงขั้นตอนมาตรฐานให้นักศึกษาเห็นภาพรวมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการนำไปใช้จริง

คำอธิบายขั้นตอนสำคัญใน Flowchart:

- จุดเริ่มต้น (Step 1):** ต้องเริ่มจากปัญหาของ “ลูกค้ำตัวจริง” (นักเรียน/ชุมชน/หน่วยงาน) ไม่ใช่
นั่งเทียนคิดเอง
- จุดตัดสินใจ (Step 3):** ใช้แบบฟอร์ม *Innovation Checklist* (ภาคผนวก ก) ในขั้นตอนนี้ หาก
คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ ต้องกลับไปหาโจทย์ใหม่
- กระบวนการวิจัย (Step 5-7):** อนุญาตให้ใช้ AI Tools ได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้มาตรการตรวจสอบ
(Step 8) อย่างเข้มงวด
- ผลลัพธ์ปลายทาง (Step 9-10):** ความสำเร็จไม่ได้หยุดแค่เล่มจบ แต่ต้องมี “ภาพโมเดล” ที่
ชัดเจน และ “คู่มือการใช้งาน” ที่บุคคลทั่วไปอ่านรู้เรื่อง